

**Časť prvá : prehľad pokrytia obsahových plánov v jednotlivých
predmetoch príbehom Natália**

Vzdelávacia oblasť	Predmet	Práca s príbehom, medzipredmetové vzťahy	Prierezové témy
Jazyk a komunikácia	SJL a literatúra	Komunikácia : dokázať sledovať a pochopiť krátky ústny prejav/rozhovor, sformulovať jeho základné myšlienky, vyjadriť svoj názor a postoj k počutému, poskytnúť informácie o sebe, členoch svojej rodiny, o živote vo vlastnej rodine vrátane riešenia konfliktov. Literatúra : ukážky zo slovenskej a svetovej literatúry zaoberajúce sa témou rodiny, adopcií detí, náhradnej rodinnej výchovy Súčasná literatúra opisujúca život rómskych detí v rôznych literárnych žánroch, paralela životného príbehu Natálie s postavami v slovenských a svetových literárnych dielach. Jazyk : lexilogický význam pojmov obsiahnutých vo videu, pochopenie významu cudzích a neznámych slov, ich aplikácia v slovných spojeniach a vetách rozličného typu. Významové vzťahy medzi slovami (napr. jednovýznamové slová, homonymá, synonymá, antonymá k doposiaľ neznámym slovám). Sloh : vyplnenie formulárov a písomnej dokumentácie potrebnej pri administratívnych úkonoch spojených s adopciou (možnosť zovšeobecnenia : formuláre, žiadosti, ich správne vyplnenie, rozvoj čitateľskej gramotnosti s dôrazom na potrebu čítania s porozumením).	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova

Matematika, práca s informáciami	Matematika Informatika	<i>Percentá, tvorba grafov:</i> percentuálne zloženie národností u nás, percentuálne zastúpenie rómskeho etnika v porovnaní s u nás žijúcimi národnosťami, percentuálne zastúpenie rómskej menšiny v porovnaní s celkovým počtom obyvateľov u nás, percentuálne zastúpenie Rómov v jednotlivých krajoch/regiónoch, postupnosť regiónov s najvyšším/najnižším počtom rómskeho etnika. Pri všetkých možnostiach tvorba grafov, ktoré zodpovedajú nájdeným údajom. <i>väzba na matematiku</i> – rozvoj zručností potrebných na získanie údajov na internete ako informačnom zdroji, možnosť ich grafického spracovania v jednoduchom textovom editore. Tvorba výstupov zo spracovaných informácií v prezentačnom softvéri, nájdenie web stránok s rómskou problematikou, ich kategorizácia podľa obsahového zamerania. Tvorba elektronického dotazníkového formulára a možnosť uskutočnenia ankety medzi žiakmi, učiteľmi na tému Rómovia medzi nami/Rómovia na našej škole, pracovisku.	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova Prezentačné zručnosti Mediálna výchova
Človek a príroda	Biológia	<i>Vývinové etapy v živote jednotlivca</i> :od narodenia až po starobu, ich charakteristiky, vo väzbe na video problematiké obdobia, osobitne pubertálny vek - špecifiká jeho duševných a fyziologických zmien. Návaznosť videa na duševné dospievanie a potrebu emocionálnej výchovy na formovanie osobnosti jedinca v závislosti od jeho životných podmienok.	Osobnostný a sociálny rozvoj
Človek a spoločnosť	Dejepis a občianska náuka	<i>Predsudok</i> a jeho výskyt vo vzťahu k určitým spoločenským skupinám. Príklady zo súčasnosti a histórie, obdobie vojen, odsúdenie ich amorálnosti z dôvodu porušovania základného ľudského práva – práva na život. Historické obdobia s viditeľným porušovaním základných ľudských práv a slobôd vrátane uplatňovania diskriminačných praktík – obdobie 2.svet.vojny, deportácie, fyzická likvidácia. Obdobie totalitných režimov a ich následky v oblasti politiky ľudských práv a slobôd. Súčasná spoločenská situácia u nás, diskusné fóra na prejavy existujúceho extrémizmu a jeho	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova Regionálna výchova

		možných následkoch. Použitie Ústavy SR ako základného zákona štátu, II. Hlavy obsahujúcej základné práva slobody, prípadne text Charty 77 (SŠ) OBN - proces adopcie, jeho zaradenie do jedného z existujúcich právnych odvetví, právny systém a jeho odvetvia.	
	Geografia	<i>Detské domovy u nás.</i> Ich názvy, zastúpenie v jednotlivých krajoch, mestách, organizačná štruktúra. Národnosti žijúce na našom území, ich zastúpenie v jednotlivých regiónoch. Národnostná štruktúra, národnostné menšiny a etnické skupiny – základný rozdiel, porovnanie.	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova Regionálna výchova
Človek a hodnoty	Etická a náboženská výchova	Vid'.č.3	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova Výchova k manželstvu a rodičovstvu
Umenie a kultúra	Hudobná výchova	<i>Hudobníci ako príslušníci rómskeho etnika.</i> Mediálne známe slovenské hudobné rómske formácie. Ukážky rómskych piesní ako jeden zo znakov ich kultúry, rómsky tanečný prejav, špecifická dynamika a rytmizácia rómskych ľudových piesní, rómština ako jazyk ich textov. Svetoví umelci a ich hudobné prezentácie v spojení s rómskymi hudobníkmi – ukážky.	Osobnostný a sociálny rozvoj Multikultúrna výchova Regionálna výchova Mediálna výchova
Zdravie a pohyb	Telesná a športová výchova	<i>Známe športové osobnosti</i> pochádzajúce z rómskeho prostredia. Ich dispozície, výsledky, ďalší rozvoj vzhľadom na obmedzené možnosti – potreba charakterových a vôľových vlastností.	Osobnostný a sociálny rozvoj Mediálny výchova Ochrana života,zdravia

Časť druhá : Aké témy môže video otvoriť ?

V súvislosti so scitlivovaním žiakov :

- Čo pre nás znamená rodina?
- Harmonické a rozvrátené rodiny – príklady, príčiny, následky
- Život v úplnej a neúplnej rodine – usporiadanie rodín v závislosti od počtu členov
- Náhradná rodinná výchova – detské domovy ako jedna z možností
- Možnosti realizácie v harmonicky usporiadaných rodinách a v rodinách rozvrátených, prípadne v detských domovoch
- Funkcie rodiny s dôrazom na emocionálnu výchovu formujúcu myšlienkový a citový svet všetkých jej členov

V súvislosti s prácou s informáciami, analytickým a kritickým myslením:

Kde a koľko ich je? - Kde môžeme nájsť informácie a štatistiky týkajúce sa počtu rómskych detí vyrastajúcich v neúplných rodinách, prípadne v detských domovoch?

Ako sa vzdelávajú? - Ako vyzerá vzdelávanie detí patriacich k rómskej komunite? Koľko rómskych žiakov navštevuje klasické bežné školy, koľko ich navštevuje školy špeciálne? Aký je v súčasnosti trend v oblasti vzdelávania rómskych detí? (aktuálnosť inklúzie a odstránenia diskriminácie vo vzťahu k istým vzdelávacím skupinám žiakov)

Aký je rozdiel medzi inklúziou a segregáciou vo vzdelávacom prostredí? Čo sleduje inklúzia a aké sú možné riziká segregácie? Aké sú výhody, ale zároveň aj prípadné nevýhody vzájomného učenia a zblížovania sa detí bez ohľadu na vek, farbu pleti, národnosť, vieru?

Aké opatrenia sa v súčasnosti realizujú na školách s vysokým počtom žiakov s marginalizovaných rómskych komunít v oblasti inklúzie?

Aká je pomoc zo strany štátu, rezortných inštitúcií a neziskových organizácií ?

Ako k nim pristupovala spoločnosť? – Ako pristupovala spoločnosť k ľuďom patriacim k rómskej komunite v minulosti a ako k nim pristupuje dnes? Aké sú historicky známe obdobia, ktoré diskriminovali niektoré sociálne znevýhodnené skupiny ľudí vrátane Rómov? Aké sú dopady typov štátu podľa formy ich vlády na život rómskych občanov? Aké sú možnosti na integráciu Rómov do spoločnosti v podmienkach diktátorského režimu a aké sú možnosti ich realizácie v prostredí demokraticky usporiadanej spoločnosti?

Aké riziká vo väzbe na aktuálnu spoločenskú situáciu existujú? Aké sú možnosti preventívnych opatrení pokiaľ ide o potlačenie v súčasnosti prevládajúcich extrémistických názorov vo vzťahu k rómskemu etniku a vo vzťahu k iným národnostiam vrátane migrantov?

Ako si môžu zvýšiť kvalitu života? – Čo všetko musí človek hlásiaci sa k rómskej menšine urobiť, aby sa stal platným a rešpektovaným členom spoločnosti? Čo očakáva štát od tejto komunity pokiaľ ide o jej integráciu a čo očakávajú Rómovia od štátu pokiaľ ide o zabezpečenie ich dôstojného života? Vzájomná kompenzácia.

Médiá o nich a pre nich – Ako o ľuďoch patriacich k rómskej menšine píše médiá? Existujú médiá ktoré sa pravidelne venujú otázkam ich života? S akými mediálnymi názormi na adresu života Rómov sa stretávame? Aká je frekvencia výskytu rôznych reportáží z ich života v televíznych spravodajstvách? Venuje sa problémom tejto komunity dostatočný priestor vo verejnoprávnej televízii a rozhlase? Existujú relácie a TV programy obsahujúce tematiku integrácie rómskych komunit? Dostávajú vo verejnoprávných médiách dostatočný priestor tí, ktorí sa podieľajú na tvorbe integračnej politiky? (napr. splnomocnenec vlády pre rómsku problematiku)

Umelci pre nich a umelci medzi nimi – Ktorých rómskych umelcov poznáme? Máme na Slovensku filmy, seriály z prostredia života Rómov? Ktoré mediálne známe televízne osobnosti patriace k rómskej komunite dôstojne reprezentujú a sú hodné obdivu a uznania?

Časť tretia : návod na úvodnú hodinu/aktivitu s príbehom Natália

Čas : 60 min.

Technické zabezpečenie : prístup na internet, reproduktory, dataprojektor, interaktívna tabuľa

Obsahové zabezpečenie : papiere, perá, flipcharty, (v prípade časovej rezervy vytlačené situačné obrázky pre žiakov obsahujúce základné ľudské práva a slobody)

Trojfázový model vyučovacej hodiny: metóda E-U-R

Evokácia : tvorba mentálnej mapy žiakmi

Kľúčový pojem : **RODINA**

V úvode vyzve vyučujúci žiakov, aby hľadali a zároveň dopísali do pripravenej myšlienkovvej mapy čo najviac asociácií vo vzťahu k predmetnej téme

Po vyčerpaní všetkých možností vyučujúci otvorí tému alternatívnej rodinnej výchovy. Žiaci v spolupráci s vyučujúcim hľadajú odpoveď na otázku, čo patrí k náhradnej rodinnej výchove. Vyzve žiakov, aby sa zamysleli nad možnosťami, ktoré poskytuje náhradná rodinná výchova v spojitosti so sociálne znevýhodnenými skupinami detí.

Učiteľ kladením otázok vedie žiakov k objasneniu pojmu rizikové skupiny (sociálne znevýhodnené), v spolupráci so žiakmi uvádza príklady a snaží sa otázkami dostať žiakov do pochopenia vnútorného sveta týchto spoločnosťou ťažko skúšaných ľudí.

Otázky vzdelávateľ/vyučujúci nahlas vyslovuje a necháva krátky časový priestor na ich zodpovedanie zo strany žiakov pre seba, bez slovného vyjadrenia. Sleduje sa postupné prežívanie žiakov a tréning empatického prístupu k životu tých, ktorí nemôžu z rôznych dôvodov vyrastať v svojich rodinách a sú odkázaní na náhradnú rodinnú výchovu a neskôr prípadnú adopciu.

Otázky :

- ✓ Aké pocity prežíva dieťa umiestnené v detskom domove?
- ✓ O čo môžu prichádzať v skorom veku tí, ktorí trávia čas v detskom domove ako jednej z možností náhradnej rodinnej výchovy?
- ✓ Zamýšľal si sa niekedy nad adopciou rómskych detí nerómskymi rodičmi?
- ✓ Aké dôvody vedú nerómskych rodičov k takémuto rozhodnutiu?
- ✓ Považuješ akúkoľvek adopciu za vysoko humánny skutok?
- ✓ Zamýšľal si sa niekedy nad dôležitosťou vlastnej výchovy tvojimi biologickými rodičmi?
- ✓ Ako sa môžu cítiť tí, komu takáto rodinná výchova nebola dopriata?

V návaznosti na zodpovedanie otázok nasleduje vzhladnutie videa ako súčasť druhej fázy hodiny zodpovedajúcej uvedomeniu si nových skutočností.

Vzdelávateľ video neprerušuje, nezastavuje, ponechá jeho celý priebeh, v prípade potreby prehrá video 2x.

Po skončení videonahrávky nasleduje v rámci uvedomenia si voľné písanie na pripravené flipcharty. Žiaci môžu pracovať v skupinách, vyjadrujú sa vo väzbe na videonahrávku k nasledovným problémovým otázkam:

- Ako sa Natália integrovala do adoptívnej rodiny, ktoré okamihy v jej živote boli pre ňu najťažšie?
- Čo bolo dôležité zo strany adoptívnych rodičov pri rozhodnutí adoptovať si Natáliu?
- Čo umožňuje Natálii výchova v adoptívnej rodine v porovnaní s výchovou v detskom domove?

- Kde, na ktorých miestach vo výpovediach Natálii vidíš silnú emocionálnu výchovu a tomu zodpovedajúcu emocionálnu funkciu rodiny?
- Stretla sa Natália počas svojho života s predsudkami svojho okolia? Ak áno, akými?

Po skončení voľného písania nasleduje diskusia, odpovede žiakov slúžia ako podnet k debate, argumentácii pre a proti. Učiteľ im necháva priestor, v prípade nežiadúcej polemiky koordinuje názory žiakov.

V závere diskusie a po zosúladení postojov žiakov k jednotlivým otázkam nasleduje opätovné vzhliadnutie videa. Vo väzbe na odpovede spísané na flipchartoch učiteľ na výzvu žiakov zastavuje video v tých častiach, ktoré dokumentujú správnosť žiackych odpovedí najmä na problémové otázky 3-5. Sleduje sa tým spätná väzba smerom k žiakom a ich zodpovedaným otázkam.

Alternatíva: učiteľ vyzve žiakov, aby vopred pripravenými kartičkami s číslami od 3-5 dali vyučujúcemu signál na zastavenie videa. Zodvihnutie kartičky s príslušným číslom zodpovedá kompatibilitate jednotlivých častí videa s otázkami s číslom 3 -5.

V tretej, záverečnej časti – **reflexii** – sa žiaci opätovne vrátia k mentálnej mape z evokačnej časti hodiny. Po vzhliadnutí videa a následnej diskusii dopĺňajú myšlienkovú mapu obohatenú o nimi získané nové postoje a názory vo vzťahu k téme rodina, adopcia, život adoptovaných rómskych detí.

Sleduje sa najmä afektívny cieľ, rozdiel v postojoch pred a po vzhliadnutí videonahrávky.

Záver hodiny/aktivity:

Vyučujúci odporučí žiakom venovať sa tejto téme aj doma spolu s ich rodičmi. Ako jednu z možností ponúkne porozprávať sa v kruhu najbližších a zistiť názory dospelých na problematiku adopcie, na život adoptovaných rómskych detí v nerómskych rodinách.

Príklady :

- V prípade možnosti vzhliadnuť v rodinnom kruhu video z vyučovacej hodiny ako podklad k otvoreniu diskusie doma.
- Získať informácie zo sveta dospelých o adoptívnych rodičoch, o ich názore na adopciu rómskych detí
- Zistiť od rodičov či poznajú rodinu, ktorá si osvojila rómske dieťa. Ak áno, v prípade ich znalosti zistiť od nich informácie o takto žijúcej rodine a postrehy prezentovať v škole za účasti učiteľa a iných žiakov

Hodnotový rozmer a cieľ ktorý sa sledoval :

- pochopenie významu rodiny, stojacej oprávnene na vrchole hodnotovej orientácie ľudí

- prekonanie „seba samého“ vzhľadom na svoju národnosť/príslušnosť vo vzťahu k okoliu /zdravé sebavedomie, suverénnosť, potlačenie prípadnej obavy z možného neprijatia....)
- uvedomenie si rovnakého prístupu k ľuďom s inou vierou, národnosťou, príslušnosťou – potreba tolerancie a rešpektu prijať človeka takého aký je
- uvedomenie si nutnosti pochopiť dôležitosť druhotného dojmu pri vzájomnom zblížovaní sa ľudí a nie dojmu prvotného (vzhľad, výzor, farba, reč, sociálna skupina...).
- odbúravanie neopodstatnených obrazov, stereotypov o druhom človeku
- uznanie druhého v závislosti od jeho charakteru, ľudskosti, prístupu k iným a nie v závislosti od dojmov prvotných, prípadne sprostredkované, t.z. cez informácie iných.

Časť štvrtá : návrhy mimoškolských aktivít a súťaží

- ❖ triedna, ročníková, celoškolská literárna súťaž na jednu z troch možných tém:
 - Rómovia okolo nás
 - Rómske deti v detských domovoch a ich možnosti realizácie
 - Rodina, akú by som chcel mať
 - literárny žáner : rozprávanie, esej, úvaha
- ❖ dlhodobá úloha : vyhľadať, nájsť rodiny s osvojenými rómskymi deťmi, v prípade možnosti ich kontaktovať, dohodnúť návštevu, prípadné pozvanie na pôdu školy spojené s besedou a diskusiou
- ❖ zorganizovať návštevu detského domova s rómskymi deťmi pri príležitosti Dňa Rómov
- ❖ uskutočniť dobrovoľnú finančnú zbierku a spojiť ju s aktivitou uvedenou v bode číslo 3
- ❖ Tvoj názor na adopciu rómskych detí? - prieskum uskutočnený na škole samotnými žiakmi, spracované informácie v podobe výstupov prezentovať na triednických hodinách, na zasadnutiach žiackeho parlamentu, kde spracované informácie môžu slúžiť ako podklad k debate medzi zástupcami tried a vyučujúcim, ktorý parlament vedie
- ❖ triedna, ročníková, celoškolská súťaž výtvarných prác(fotografie, koláže) na tému Moja rodina – prezentácia v priestoroch školy, možnosť nahliadnutia pre rodičov, prípadne širšiu verejnosť